

ПОНЯТТЯ ТРАНСПОРТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Андрій Сергійович ГЛАЗКОВ,

*аспірант Донецького державного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0009-9968-6439>*

Транспортна безпека є невід'ємною складовою механізму національної безпеки, а тому цілком закономірним чином посідає особливе місце в адміністративному праві. При цьому особливої актуальності транспортна безпека набувала в умовах воєнного стану, в контексті якого особливо важливим є стале та захищене функціонування транспортної інфраструктури, що безпосередньо впливає на здатність держави успішно відбивати та стримувати триваючу збройну агресію. На вказану обставину також звертає увагу й О.О. Гапонов, констатує, що забезпечення такої безпеки безпосереднім чином позначається на потенціалі оборони держави, підтримання внутрішньої стійкості та подальшої відбудови країни. Означену позицію науковець аргументує такими обставинами [1, с. 313]: по-перше, результативність військових операцій часто безпосереднім чином залежить від можливості своєчасно й безпечно переміщувати війська, техніку, озброєння та боєприпаси; по-друге, в особливий період життєво необхідним є забезпечення стабільного надходження продуктів харчування, медикаментів та інших базових ресурсів; по-третє, ефективність функціонування транспортної інфраструктури дозволяє своєчасно та ефективно евакуювати мирне населення та певні об'єкти інфраструктури; по-четверте, в умовах повномасштабної війни ворожі удари часто завдаються по об'єктам транспортної інфраструктури з метою послаблення оборонного потенціалу; по-п'яте, після завершення активної фази бойових дій швидке відновлення економіки й соціальної інфраструктури можливе у разі, якщо до цього державою та суспільством виконувались вимоги та стандарти адміністративно-правового режиму забезпечення транспортної безпеки.

Отже, можемо дійти висновку, що транспортна безпека – це публічно-правове явище, яке безпосереднім чином позначається на стані національної безпеки, а відтак, має бути елементом правопорядку, що характеризується чіткою юридичною визначеністю. Разом із тим, на сьогоднішній день на рівні чинного законодавства відсутнє визначення поняття «транспортної безпеки», хоча цьому питанню вже певний час приділяється увага серед українських учених. При цьому, аналізуючи різні тлумачення сутнісного змісту поняття «транспортна безпека», можемо помітити, що відповідні авторські позиції можна умовно поділити на такі, що сформульовані в межах двох основних підходів, а саме:

1) транспортна безпека як властивість безпекового стану забезпечення національної безпеки, а саме в сфері транспорту і транспортної інфраструктури. В рамках такого підходу, наприклад, С.С. Єсімов вважає, що під таким видом безпеки слід розуміти «стан захищеності об'єктів транспортної інфраструктури та транспортних засобів, людей, які перебувають на об'єктах транспортного комплексу, від актів незаконного втручання, загроз природного, техногенного та соціального характеру» [2, с. 161]. У межах такого ж підходу А.І. Карецька та А.Г. Нітченко розглядають транспортну безпеку як складову національної безпеки, що позначається на безпековому стані забезпечення національної безпеки, а саме як «стан захищеності об'єктів транспортної інфраструктури», який на практиці «дає змогу забезпечувати національну безпеку і національні інтереси в галузі транспортної діяльності, здатність запобігати завданню шкоди здоров'ю і життю людей, збитку майну та навколишньому середовищу, мінімізувати загальнонаціональний економічний збиток у процесі транспортної діяльності» [3, с. 99–100];

2) транспортна безпека як адміністративно-правовий вплив (управлінська діяльність) на суб'єктів у сфері транспорту та транспортної інфраструктури, а також на процеси в цій сфері з метою створення безпечних умов взаємодії та дії в цій сфері. Зокрема, в рамках такого підходу О.В. Клепікова зауважує, що транспортною безпекою слід розуміти насамперед певну «сукупність заходів правового, організаційного, соціального, економічного та науково-технічного характеру, спрямованих на захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суб'єктів господарювання, суспільства і держави, а також забезпечення розвитку транспортної системи, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію реальних та потенційних загроз національним інтересам у сфері транспорту» [4, с. 152]. Дещо схожим чином транспортну безпеку інтерпретує також і Л.М. Сукмановська, а саме як «цілеспрямовану, планомірну, безперервну діяльність органів державної влади, спрямовану на створення та забезпечення своєчасності і якості морських, річкових, повітряних, залізничних та автомобільних перевезень, транспортування речовин трубопровідним транспортом» [5, с. 196].

Критично аналізуючи окреслені підходи зазначимо, що перший інтерпретаційний підхід дозволяє осмислити транспортну безпеку як позитивний результат державної політики в сфері національної безпеки (у загальному сенсі передбачає формування і забезпечення безпечного стану транспортної системи), утім, залишає поза увагою конкретні форми, способи та засоби, за допомогою яких цей результат досягається. У свою чергу другий підхід зосереджується на діяльній властивості безпеки, однак, розмито описує необхідний результат, задля якого відповідна управлінська забезпечувальна діяльність здійснюється.

Отже, враховуючи переваги та недоліки вказаних підходів можемо дійти висновку, що на сьогодні під транспортною безпекою України

необхідно розуміти гарантований та систематично забезпечуваний державою (у відповідній частині – органами місцевого самоврядування) стан належної захищеності транспортної системи, її інфраструктури, учасників перевезень і довкілля від природних, техногенних та протиправних загроз, який досягається цілісним комплексом адміністративно-правових, організаційно-правових, економічних і технічних заходів й характеризується прийнятним рівнем ризику, що забезпечує безперервне та стає функціонування транспорту та об'єктів транспортної інфраструктури як у мирний час, так і в особливий період.

Список використаних джерел

1. Гапонов О.О. Сфера транспортної інфраструктури як об'єкт адміністративно-правового дослідження. *Наукові записки. Серія: Право*. 2023. Вип. 15. С. 311-315. doi:10.36550/2522-9230-2023-15-311-316.
2. Єсімов С.С. Шляхи вдосконалення діяльності Національної поліції щодо забезпечення транспортної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2018. № 3. С. 158-168.
3. Карецька А.І., Нітченко А.Г. Сутність поняття транспортної безпеки та види відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. *Транспортна безпека: правові та організаційні аспекти*: матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 19 листопада 2021 року). Кривий Ріг: ДонДУВС, 2021. С. 99-101.
4. Клепікова О.В. Транспортна безпека як засіб державного регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2019. Т. 1, Вип. 55. С. 150-153.
5. Сукмановська А.М. Протидія проявам тероризму на транспорті у контексті транспортної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2015. Вип. 3. С. 194-203.